

Türkiyenin Petrol Politikası Nedir ?

İLHAMİ BİNİCİ

T. Petrol Derneği Genel Başkanı

Az gelişmiş ülkelerde siyasal iktidarları kendine araç olarak kullanan yabancı Petrol Şirketleri Türkiye'de de 1947 yılından bu yana aynı oyunu sürdürmektedirler.

1954 yılında bir CİA ajanı tarafından çıkarılan Petrol Kanunu Yabancı Petrol Şirketlerinin Türkiye Ekonomisini bağımlı hale getirmesini sağlamış, siyasal iktidarların da Yabancı Petrol Şirketleriyle bağ kurmasını resmen iliklemiştir.

Türkiye'de ilk Petrol aramaları 19. cu asrın ikinci yarısında başlar. Hakîki ve Hükmi şahıslar Tekirdağ, Musul, Van ve Erzurum bölgeleinde gerekli sondajları yaparak Biinci Dünya harbine kadar sıg petrol elde etmişlerdir.

Bilahare 1926 senesine çıkan bir kanunla Petrol aramalarına hız verilmiş ancak o günkü Politik ve Ekonomik şartlar gereğince hükümet hakîki şahıslara arama ruhsatı vermemiştir. Devlet teşkilâtı da Tekirdağ - Adana - İskenderun - Gaziantep - Mardin ve Siirt illerinde gerekli Petrol aramaları yapmıştır.

1935 yılında Maden Tetkik Arama Enstitüsü kurularak Türkiye'de Petrol aramaya devam etmiş ve 1935 yılından 1954 yılına kadar 84.000 000 lira para sarfetmiştir. Türkiye'de Ticarî mahiyet arzeden ilk Petrol 1940 yılında Ramanda bulunmuştu.

1952 yılına kadar M.T.A. Petrol çalışmalarını kendi bünyesinde yürütüyordu. 1952 yılında M.T.A. elinde bulunan bütün sahaları ve petrol

aramalarında kullanılan veya kullanılacak olan Teknik araç ve gereçleri T.P.A.O.'ya devrediyor. İşte Türkiyede ilk defa petrol sahasında bir kurum karşımıza 1952 yılında çıkmış oluyor. Bundan böylede Petrol aramalarını T.P.A.O. tek başına yürütüyor.

Bu hal 1954 yılına kadar sürüyor. Bu tarihten itibaren 6326 sayılı Petrol Kanununu gereğince Yabancı Şirketler de Türkiye Petrollerinin yanı sıra resmen çalışmalara başlıyorlar.

1954 yılından 1961 yılına kadar yabancı petrol şirketleri Türkiye'de petrol aramış fakat ne garip hikmettir ki 8 yü zarfında Petrol çıkaramamışlardır. Ancak 1960 yılında Siyasal İktidardaki değişim ve 27 Mayıs devriminin oluşu yabancı petrol şirketlerini tedirgin edici bir durum yaratmıştır. Bu nedenledir ki 1954 yılından 1961 yılına kadar Petrol çıkarmayan Şirketler çalışmalarına hız vererek uhdelerinde bulunan sahalarında birden bire petrol çUcarmaya başlamışlardır. O güne değin «Türkiye'de Petrol yoktur» Sloganı özel surette etrafa yıyılmış siyasal iktidar da «Ülkemizde Petrol yok. Arama bırakın yabancı Şirketler Petrol arayıp bol miktarda döviz bıraksınlar» diye tempo tutmuştu. Oysa halk üzerinde oynanan oyunun iç yüzü daha başkadır. Bu nedenle geçmişteki bütün aramalarında «petrol yoktur» diyen Şirketlerin iktidarın el eğiştmesi karşısında buldukları Petrolü Devletin resmi istatistiklerinden aynen alıyorum.

Ş İ R K E T L E R

YILLAR	T.P.A.O.	MOBİL	SHELL	AMOSEAS	ERSAN	(TON) YEKUN
1955	178.596	—	—	—	—	178.596
1956	305.616	—	—	—	—	305.616
1957	298.139	—	—	—	—	298.139
1958	328.543	—	—	—	—	328.543
1959	372.889	—	—	—	—	372.889
JL960	362.485	—	—	12.687	—	375.172
1961	414.271	14.202	13.243	32	—	441.743
1962	510.655	51.795	32.943	—	—	595.393
1963	613.650	56.866	62.377	—	13.142	746.035
1964	631.586	158.289	100.990	—	30.544	921.418
1965	701.275	443.304	348.172	—	41.299	1.534.050
1966	765.193	521.369	712.980	—	41.173	2.040.715
1967	988.567	632.135	1.056.747	—	47.951	2.725.400
1968	1.024.580	673.419	1.357.076	—	48.418	3.103.493
1969	1.110.000	609.000	1.830.000	—	49.699	3.598.699
1970	1.064.024	477.419	1.943.827	—	56.749	3.539.019

Bu rakamlar bize şu gerçeği gösteriyor : Türkiye'nin üretimi 3,5 milyon tondur. Peki tüketim durumumuz nedir? Onun da yine devletin resmi istatistiklerine baktığımızda 6,5 milyon ton olduğunu görürüz. Demekki Türkiye 3 milyon ton petrol ihtiyacını dışardan temin etmiştir. Karşılığında da 700 - 800 milyon Türk lirasını döviz olarak ödemiştir.

Yine aynı rakamlar bize neyi gerçeği gösterir : 1954 yılından 1961 yılına kadar yabancı Şirketler hiç petrol elde edememiş, 1966 yılına kadar da çalışmalarını ağır ağır sürdürmüşlerdir.

KAPATILAN KUYULAR :

Türkiyedeki petrol çalışmaları bu şekilde sürdürülürken Kamu Oyunda Şirketlerin uhdelerinde bulunan sahalarda arama yapmadıkları, kuyuları açmadıkları genel bir kam haline gelmiştir. Nitekim 1962 yılında Mobil Şirketi Silvanko sahasını bulmuşsa da petrol çıkarmamıştır. Gerekece olarak açtığı 4 kuyuda iktisadî değeri haiz petrol bulunmayışını göstermiştir. Bu şekilde topraklarımızın altında petrol yoktur kanısı kuvvet kazanmıştır. Ancak bir Türk Petrol Mühendisinin ihbarı üzerine Silvanko sahasına Petrol Dairesi tarafından ol konulmuştur.

Yapılan araştırmada kuyuların tam derinliğine kazılmadan kapatıldığı görülmüştür. Bunun üzerine petrol Dairesi Mobilin yasalarımızı hiçe sayarak arama yapmadığını aradaki anlaşmayı tek taraflı ihlal ettiğini tesbit etmiştir. O günkü hükümet böyle bir durum karşısında Mobilin tüm sahalarına el koyacağı yerde yalnızca Silvanko sahasının ruhsatını iptal ederek sahayı Türkiye Petrollerine devretmiştir. Türkiye Petrolleri de bu sahada açtığı 4 kuyudan petrol elde etmektedir.

ötedenberi halk arasında dolaşan kuyu kapatma söylentileri böylelikle resmi bölgelerle doğrulanmıştır.

Yabancı Şirketlerin kuyu kapatma çalışmaları durmamış aksine Millî Petrol kuruluşlarımızı sızdırılmıştır. Bugün Millî özelliğini yitirmiş T.P.A.O. nun başında «takunyali birader» denilen bir takım yabancı Şirketlerle işbirliği yapmış kişiler bulunmaktadır. Bu nedenle T.P.A.O. nun kuyuları niçin kapattığı daha iyi anlaşılıyor.

FIRAT I KUYUSU :

T.P.A.O. Batman Bölgesi Urfa ilinin Siverek ilçesine 60 Km. uzaklıkta Fırat Nehri kenarında bir petrol sahasında arama yapıyor. Sahanın bitişiği Shell Şirketininindir. Shell Şirketi evvelce sahasında arama yapmış 4 kuyu açmış bol miktarda ham petrol elde etmektedir. 5. ci kuyuyu da açmak üzeredir.

T.P.A.O. Kuyuyu açar fakat neticede petrol bulmasına karşın bulunmadı diye kuyuyu kapatır Çalışmaları kapsayan ve petrolü bulduklarına dair elde ettiğimiz 39 sayfalık resmi raporu 1970 yılının 8. ayında basına açıklamıştık.

Her nedense hükümet ilgililer hakkında herhangi bir kavuşturma açmadığı gibi durumu çok tabii karşılar bir tutum takınmıştır. Bütün bunlar gösteriyor ki Petrol Şirketleri tarafından sahaların ruhsatını kaybetmemek için kuyular açılıp tekrar kapatılmaktadır. Yalnızca bu yolun geçerli olmadığını gören Şirketler Millî kuruluşlarımızın başına kendi sempatanlarını getirmekte millî kuruluşları da amaçlarına yem olarak kullanmaktadırlar.

Kuyuları bu şekilde gördükten sonra şimdi Türkiye'de kimlerin Petrol aradığını görelim.

Halen Türkiye'de 23 Şirket Petrol araması yapmak için ruhsat almıştır.

Sırasıyla şunlardır :

- 1 — TÜRKİYE PETROLLERİ A.O.
- 2 — ERSAN PETROL SANAYİ A.Ş.
- 3 — ALADDİN MİDDLE EAST. LTD.
- 4 — HARDING BROTHERS OİL AND GAS CO. INTERNATIONAL
- 5 — INTERNATIONAL PETROLEUM INC.
- 6 — INTERNATIONAL RESOURCES LTD.
- 7 — LUCKY OIL COMPANY
- 8 — MOBİL
- 9 — SHELL
- 10 — NORTH AMERICAN İNTERNATİOSAL OİL
- 11 — PANOİL CO.
- 12 — PERKİNS OİL COMPANY
- 13 — PEYTO OILS LTD.
- 14 — OFFSHORE EXPLORATION OİL COMPANY
- 15 — AMERADA PETROLEUM
- 16 — SCURRY RAINBOAV İNTERNATİONAL
- 17 — TRANSWORLD OİL LTD.
- 18 — GULF OİL COMPANY
- 19 — TÜRK - KAN PETROL LTD.
- 20 — WOODS MİDDLE EAST PETROLEUM CORP
- 21 — YURT PETROL LTD.
- 22 — MEDITERRANEAN PETROLEUM RESOURCES
- 23 — GULF COAST MİDDLE EAST PRODUCING CO.

Bu Şirketlerden 2 tanesi Türk, 17 tanesi Amerikalı, 1 Hollandalı, 3 tanesi de Kanadalılara aittir.

Yukarıda Arama tablosunda Bu şirketlerden T.P.A.O., Ersan, Mobil ve Shell'in petrol çıkar-

dıklarını diğerlerinin ise şimdilik saha kapatmakla meşgul olduklarını görüyoruz

Bu yazı dizisini kaleme aldığımız güne kadar da 4 Şirketin dışında kalan Şirketler petrol çıkarmamışlardır. Yaptığımız incelemede Mobil ve Shell'in paravana Şirketler kurarak saha kapatıkları gerçeği ortaya çıkmıştır. Yani yukarıda adları yazılı 19 şirket birer Mobil ve Shell kuruluşudur. Yasalarımızdan faydalanarak saha kapatmakta ve ruhsatlarını uhdesinde bulundurluyorlar. Türk Hükümetlerini de işte ruhsat aldıkları yakında petrol çıkaracağız diye oyalamaktadırlar.

DENİZLERDEKİ YATOUUM :

Yine son bir iki yıl içinde petrol alanındaki yatırımlara baktığımızda önemli kısmının Denizlere ayrılarak serüven peşinde koşulduğu görülür.

Amerikan Gulf Şirketiyle Türkiye Petrollerinin ortaklaşa Akdenizdeki aramaları olumsuz neticelenmiş ve 300 milyon Türk lirasına malolmuştur. Buradaki ortak anlaşma da Türkiye Petrollerinin aleyhine işletmiştir. Aslında Amerikan Şirketinin pek kaybı olmamıştır. Anlaşma gereği masrafları Türkiye Petrolleri karşılamıştır. Kara topraklarımızın altında aramalar tamamlanmadan birdenbire-denizlere yatırım yapılması elbette kuşku ile karşılanır. Bu kuşku da Denizlerimizde petrol yoktur diyen teknisyenleri susturan ve macera peşinde koşan T.P.A.O. yöneticilerinin bilinçsiz bilgisiz ve işbirlikçi tutumlarının kestir bir kanıtıdır. Neticede öyle olmuş Gulf Şirketi Karadeniz aramalarını bırakarak Türkiye'yi terkmiştir. Buna" karşın Petrol aramalarının denize aktarılması nedeni nedir?.

İşte bunu biraz sonra Cevaplıyorum. Şimdi ötedenberi yabancı şirketlerin toir oyunu olan geçmiş iktidarlar tarafından kullanılan bir iddiayı inceleyim.

Diyorlar ki :

1 — Türkiye de petrol yoktur,

2 — Türkiye'deki petrolü biz çıkaramıyoruz. Onun için yabancılara veriyoruz. Hem bol döviz sağlıyorlar hem de petrolümüzü çıkarıyorlar.

1. Bir kere 1970 senesi sonunda 3,5 milyon ton petrolün elde edilişi birinci İddiayı çürütür, ikincisi ise petrol yok ise 24 şirketin Türkiye ye akın etmesinin nedeni nedir? Niçin petrol üreten şirketler uhdesindeki sahalarla yetinmiyerek paravan şirketler kuruyorlar.

O halde bu İddia gerçeğe bağdaşmadığı gibi tutarsız ve kasıtlı bir slogandır.

2. Türkiye'deki petrolü biz çıkaramıyoruz? Peki 1968 yılında Mobil Şirketinin açıpta kapat-

tığı kuyuların anlamı nedir? Niçin yabancı şirketler durmadan kuyu kapatıyorlar? 1961 yılına kadar Türkiye'de üretilen petrolün % 100 nü Türkiye yaptığine göre petrolümüzü çıkaracak güce sahibiz demektir. Amma bu gücün işleyişi ve dönen çark kimin elindedir işte bunu bilelim yani teknik araç ve gereçlerimiz var mıdır?. Bu araç ve gereçleri uhdesinde bulunduran kurumlarımızın durumu nedir?

Halen Türkiye'de 90 m aşkın petrol mühendisi vardır. Fakat Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı gibi petrol ile uğraşan bir kurumun ibagında bir inşaat Mühendisi bulunmaktadır. Bölge Müdürlüklerinde ise petrol ile hiçbir bağıntısı olmayan Elektrik Mühendisleri bulunmaktadır. Türkiye'nin petrol beyni Petrol Dairesinin başında da Petrolle hiç ilişkisi olmayan bir hukukçu bulunmaktadır. Bu bir tesadüf değildir.

Halka dayanmayan Siyasal İktidarların seçimler sırasında oy kaygusuyla şirketlerden dolaylı olarak aldıkları ulufenin doğal bir sonucudur.

• — Yabancı şirketlerin bol döviz bıraktıkları konusuna gelince, Türkiye'deki yatırımları incelemek zorundayız. 1954 yılından 1970 yılına kadar bütün yabancı Petrol Şirketlerinin yatırımları 3 milyar liradır. Yine yalnızca Türkiye'de üretim yapan Mobil ve Shell Şirketinin 9 yıl içinde ürettikleri toplam 8 milyon ton petrolün yasalarımız gereğince ödemedikleri Üretim Vergisi tutanda 6 MİLYAR 171 MİLYON (altı milyar yetmiş bir milyon) Türk lirasıdır.

O halde şirketlerin tüm yatırımları iki şirketin Türkiye'den götürdüğünün yansıdır. Matematik olarak yabancı şirketler bu durum karşısında kendi ceplerinde herhangi bir yatırım yapmadıkları gibi Türkiye'den yasaların açıklığından faydalanarak 3 MİLYAR lira götürmüşler.

Demek ki bu kasıtlı Slogan da bir uydurma bir tertiptir.

Peki:

1. Kuyular açılmıyor,
2. Yatırım yapılmıyor,
3. Sahalar kapatılıyor.
4. Yerli kuruluşlar yozlaştırılıyor,
5. Devletçe yapılan yatırımlar, yattımı gerektiren sahadan saptırılıyor.
6. Petrol olmasına rağmen çıkarılmıyor.

Bunun nedeni nedir?

İşte tımlann cevabını vermeden önce Dünya Petrol Politikasına bakalım. Bu gün Dünya Petrol politikasını elinde bulunduran 7 büyük tröst vardır. Bunlardan, Mobil, Shell, B.P. halen Türkiye'nin de petrol politikasına hakimdirler.

Aynı zamanda Dünyanın 1969 yılı üretimi 2 Milyar tonun üstündedir. Dünya tüketimi ise 2 Milyar tonun çok altındadır. Bu istatistikleri konuşturduğumuzda şu gerçek matematik bilim karşımıza çıkar : Haten Dünyayı idare eden 7 petrol tröstünün elinde milyonlarca ton birikmiş ham petrol stoku vardır.

Bu açıdan bir değerlendirmeye giriştiğimizde ülkemizdeki Mobil ve Shell Şirketinin elinde milyonlarca ton ham petrol stok halindedir. Bütün mesele ham petrol stoklarını tüketmek için Türkiye'de petrol olduğu gerçeğini savsaklamak paravan Şirketler kurarak topraklarımızın ruhsatını uhdesinde toplayıp belirli bir zaman içinde üretimi durdurup hain petrol stokunu Türkiye'de eritmektir, işte yukardaki 6 maddenin cevabı burada toplanmaktadır. Bu da doğal bir doğrudur.

Bu doğal doğrunun paralelinde üretim araçlarımızı görfelim.

RAFİNERİ :

Türkiye'de mevcut rafineri kapasitesi ihtiyaçta çok üstündedir. Yapılmakta olan rafinerileri de hesaba katarsak bu rakkam anormal bir şekilde büyüür.

Rafineriler şunlardır.

KAPASİTESİ

1. ATAŞ Rafinerisi	4.4 milyon ton
2. İPRAŞ	5.5 milyon ton
3. BATMAN	1 milyon ton

Toplam 10.900 milyon ton

Bu rakama Aliaga'da yapılmakta olan rafineriyi de katarsak

10.900
5.000

15.900 milyon ton kapasiteli rafineri gücü oluşuyor.

ATAŞ Rafinerisi Mobil - Shell - British Petroleri ile bu üç kuruluşun paravan şirketi olan Türk Petrolün elindedir. Yani işletme hakkı 80 yıl süreyle bir imtiyaz olarak şirketlere verilmiştir. Türkiye; Mersin ilimizde kurulu bu rafinenin çalışmaları üzerinde herhangi bir denetim hakkına sahip değildir. Şirketler Türkiye'den elde ettikleri ham petrolü Ataş Rafinerisinde damıtıldıktan sonra satıp satmamakta bağımlı değildir. Ataş Rafinerisi 564 milyon liraya mal olmuş 9 yü içinde tüm masraflarıyla birlikte 564 milyon lirayı ödemiştir. Hal böyleken Ataş Rafinerisinden vergi almıyoruz.

Bizi en çok ilgilendiren Ataş'ın Milli Güvenliğimizi tehdit edici bir üs oluşudur. Hatırla-

nacağı gibi 1963 yılında Kıbrıs anlaşmazlığı çıkmıştı. Ataş ile Türk Hükümeti arasındaki anlaşma gereğince jet uçaklarımızın benzinini Ataş karşıyordu. Anlaşmazlığın en kritik devresinde jetlerimiz Kıbrıs Rum Silahlı Kuvvetlerini bombardıman ederken Ataş Mobil Genel Müdürlüğünden aldığı bir emirle jet yakıtını derhal kesmişti. Bu durumda Hava gücümüz yakıtsız kalmış Milli güvenliğimize büyük bir darbe indirilmişti. O günkü Hükümet derhal İpraş Rafinerisiyle ilgi kurarak jet yakıtının teminini sağlamaya çalışmıştı. Halen jet yakıtını İpraş sağlamaktadır.

Ataş'ın işlediği ürünü Türkiye'de Mobil, Shell, British Petrolleri ile Türk Petrol satar.

İPRAŞ RAFİNERİSİ 5,5 milyon ton kapasiteli olup Devlet Sermayesi ile Calteksin müşterek kurduğu bir rafineridir. Anlaşma gereğince de 1972 yılı sonunda tamamen Türkiye'ye devredilecekti. Türkiye Petrollerinin uhdesinde bulunduğu için Bakanlar Kurulu kararıyla Batman rafinerisiyle birlikte işlediği ürünü Petrol Ofis eliyle pazarlar, Gel gelelim pazarlama bölümünde de göreceğiniz gibi İpraş da Ataş paralelinde hareket etmektedir.

1972 yılında Millileşmesi gereken İpraş 1970 yılında Shell Şirketine verilen 55 senelik imtiyazla bu durumu da kaybetmiştir. Anlaşma gereğince Shell Şirketi her yü 500 bin ton ham petrolünü İpraşta işleyecektir. Yani yarın Türkiye'nin Milli Güvenliği söz konusu olduğu zaman İpraş da Ataş gibi jet yakıtını kesecek ve ben Shell'in ham petrolünü işleyeceğim diyecektir. Halen İpraş'ı Mister Harris adında bir İngiliz ajanı yönetmektedir.

Gerçekten de bir yıldan beri İpraş zaman zaman yakıtı kesmekle silahlı kuvvetlerimizi çok zor duruma düşürmüştür. Bir telefon konuşmasına şahit olduğumuz havacı generalin «Eğer İpraş'ın bu durumu devam ederse orayı işgal ettireceğim*» sözleri acıklı durumumuzu tüm ayrıntılarıyla açıklamaktadır.

BATMAN :

Batman rafinerisi tamamen devletindir. Türkiye Petrollerine bağlı olan bu işletmemiz en küçük kapasiteye sahiptir. Buna karşı Türkiye Petrollerinin son yıllarda yabancı Petrol şirketlerinin paraleline kayışı nedeniyle o da zaman zaman ürününü pazardan kasıtlı olarak çekmiştir.

Rafineri durumunu böylece açıkladıktan sonra bu sahaya yatırılan yatırımlara gelelim. Yukarıda izah ettiğimiz gibi halen ihtiyacın çok üstünde olan Rafinenin kapasitemiz daha çok yükseltilmektedir. Devlet Plânlama Teşkilatının 1985 yılında öngördüğü kapasite 27 milyon tondur.

Bunun anlamı şudur : Yatırımlar Petrol ara-malarında değil inşaat ve montaj sanayiinde kullanılacaktır. Yarın Rafineriler kurulduğunda boş duracaktır. Boş durmaması için de belirli çevreler Hükümete baskı yaparak rafinerinin boş durmaması için dışarıdan ham petrol getirilip işlenecektir. İşte Türkiyede rafineri sahasında dönen oyun budur. 1970 yılında özel okul pat-ronlarının Galatasaray Rafinerisinin kurma istek-leri de bu oyunun özel sektör üzerindeki bir başka halkasıdır, özel sektör özel okuldan özel rafineri yapacak arama gücü olmadığı için dışardan ham petrol getirip işleyecek ve Türkiyeye satacaktır. Bu şekilde de tröstler ham petrol stoklarını Türkiyede rahatça eritme zemini bulup Türkiye'nin petrol üretim sanayiini körle-cekler.

Rafineri durumumuz bu yoldadır. Milli rafineriye sahip olma durumunu bırakın; Devletin parasıyla kurulu işletmelerimiz dahi yabancı şirketlerin elindedir. Bunların' islahı ve milli hüviyete kavuşturulması çok basit amma inanç ve güç meselesidir. Bu şekilde her şeyi açıkça ortaya koyuşumuzdaki amaç petrol sorunumuzun ne olduğunun, anlaşmalarını tek yönlü kimlerin ihlâl ettiğinin ortaya çıkmasıdır.

O halde üretim araçlarına sahip olmayan bir devletin bunalımın içinde oluşu doğal bir kuraldır

PAZARLAMA

Üretim bölümünü incelerken Türkiye'nin 3,5 milyon ton Petrol ürettiğini buna karşıda 6,5 milyon ton tükettiğini belirtmiştik. Şimdi pazarlama bölümünden 6,5 milyon ton petrolün kimler tarafından piyasaya sürüldüğünü görelimi

Türkiye'de 6,5 milyon ton tüketimin 2,5 milyon tonunun Devlet kuruluşu olarak Petrol ofisi bunun dışında Yabancı Şirketlerden Türk Petrol-Mobily-Shell ve Britiş Petrolleri yapmaktadır.

YABANCI ŞİRKETLER .

Türkiyede bütün yabancı şirketler pazarlama çalışmalarında şöyle çalışıyorlar: Türkiye'yi idarî taksimata göre yörelere ayırmak.

1. Yörenin tarihi,
2. Coğrafi durumu (Doğal olarak-Dağ-Nehir-Göl),
3. Ulaşım durumu (Hangi yollarla hangi illere bağlıdır),
4. Sosyal yapısı,
5. Etnik gruplar,
6. Din-DU-Mezhep-Tarikat,

7. Eğitim (Oku¹ durumu halkın eğitime karşı ilgisi hangi eğitim kurumları var, Çağ dışı eğitim uygulanır mı ?),
8. Ekonomik yapısı halkın geçimi-taş sahası-Fabrikaları ve işyerleri,
9. Emniyet durum-Yörede Askerî Birlik var mı-Polisin durumu nedir?,
10. Siyasal partiler bu Partilerin başında kimler var. İlişkileri nedir?
11. Yörede süre gelen gelenekler ve Tört,
12. Araç durumu,
13. Tüketim Potansiyeli nedir?;

Biz bunlardan genellikle Yabancı Şirketlerin araç olarak kullandıkları Din ve Eğitim üzerinde duracağız.

1961 Anayasasının kabulünden sonra lâiklik kesin olarak Anayasanın bir hükmü halinde getirildi. Ancak Siyasal iktidarların el değiştirmeleri Yabancı Şirketlerin işine geldi. 1965 yılından sonra önce Milli Petrol kuruluşlarından T.P.A.O.'nun başında «ibrikli biraderler» getirildi. Diğer adıyla Basında «Takunyalı biraderler» olarak ada geçenlerin kişiliklerini inceleyelim. T.P.A.O. Genel Müdürü Kurkut ÖZAL Amerika'da eşile birlikte en hızlı dans yarışmalarına katılmış yani bütün dünya nimetlerinden istifade etmiştir. Gel gelelim Türkiye'de T.P.A.O.'nun başına getirilince Sosyal hayatında birdenbire 180 derecelik bir dönüş yapılmıştır. Hayatında o güne kadar cami yüzü görmeyen özel Reklâm olmak üzere eline tbrik'i ayaklarına takunyaları geçirip Cami yolunu tutmuştur. Eşini de eve kapatmıştır. Bol bol müslümanlıktan dem vurmıştır. Bu nedenlerle basında sık sık kendisinden söz ettirilerek taraftar toplamıştır Bu davranışını yeni bir filcır haline getirmeye çalışmış bu arada sempatanlarını iş başına getirmeyi de ihmal etmemiştir Kendisi gibi düşünen eski inşaat Müh.'den Orhan BATT derhal sakal bırakmış oda ibrik ile takunyayı tercih etmiştir. Lâik düşüLien karısı Şükran BATI arkadaşları arasında sık sık sakallı durumundan şikâyet etmekte «ah kocama son zamanlarda bir şeyler oldu» demektedir.

özai i/ununla da yetinmemiş Batman Bölge Müdürd Fadıl TEYMUR'u sahte evrak tanzim etmek suretiyle devlet kasasından ödediği paralarla hacca göndermiştir. Hacı Fadıl da grupta yerini alınca ÖZAL yavaş yavaş Siyasal İktidan avuçlarına ataug, dilediği şekillide yön vermiştir.

Haliyle bu durum Yabancı Şirketlere yararlıdır. Yabancı Şirketler T.P.A.O. ile ilişkilerini sürdürerek ilk defa İpraş Rafinerisi üzerinde 55 senelik imtiyaz hakkı almakla bu rafinerinin 1372 yılı sonunda Millî bir İşletme olmasını önlemiştir.

Haliyle bu durum Yabancı Şirketleri yararmıştır. Yabancı Şirketler T.P.A.O. ile ilişkilerini sürdürerek ilk defa tpraş Rafinerisi üzerinde 55 senelik imtiyaz hakkı almakla bu rafinerinin 1972 yılı sonunda Milli bir işletme olmasını önlemiştir

Üretim bölümünde söz ettiğimiz kuyu kapatma denizlere para dökme işlemi de bu devrede başlar. Durum böyle iken yatırımların gereksiz ve bilinçsiz yapıldığı Rafineri üstüne Rafineri yapılması plânlan da bu devrenin ürünüdür. Yani «İbriği biraderleri» iş başına getirmeyi başaran Yabancı Şirketler üretim gücümüzü kontrolleri altına almaya kısa bir zamanda başlamışlardır. Nitekim iş başına geçer geçmez Müslümanlığın arkasına gizlenip Türkiye'yi yabancılarla yemlik haline getiren Din bezirganları bu güne değin Müslümanlığı, nurculuk olarak araç halinde kullanmışlardır. Bu aracın halk kitleleri üzerindeki etkisini zaman zaman kıpırdama şeklinde gördük. Hükümetin de yılda 500 bin kuran kursu öğrencisi yetiştirmesi ister istemez Petrol tröstlerinin etkisiyle olmuştur. Resmî bir soruşturma açıldığında Nurculuğun Petrol Şirketlerince desteklendiği gün gibi ortaya çıkacaktır, örneğin T.P.A.O. Batman Bölge Müdürlüğü vekilileri bundan 4 ay önce Bölgede Nurculuk propagandası yapan büroşür ve ilahiler dağıtmıştır. Batman Petrol-İş Sendikası Başkanı, İhsan Dündar tüm ayrıntılarıyla konuyu Genel Merkeze iletmiş herhangi bir netice alınmamıştır.

Eğitim sahasında da Yabancı Şirketler Barış Gönüllüsü ajanlardan gereği kadar istifade ettiler. Hatta Amerikan hükümetine bütçelerinden Barış Gönüllülerine Yardım Fonu ayırdılar. Bununla da yetinmeyen Şirketler Okul yapmayı başardılar. Mevcut kanunlarımıza göre Bankalara dahi tanınmayan bu hak ilk defa Mobil Şirketine verildi. Mobil Şirketi İstanbul İzmit yolu üzerine bir köy ilkokuluna kendi adını vermiştir.

MİLLÎ ORDU :

Yapmış oldukları Etüdlerle Yabancı Şirketler Türkiye'de ne kadar Tank ve uçağın olduğunu biliyorlar. Aynpa bu tanklar ile uçakların Saatte ne miktar yakıt kullandıklarını da tesbit etmişlerdir. Stoklarımızın da, Rafinerilerin onların elinde oluşu nedeniyle belirli bir zaman içinde tüketileceği yine onlarca çok iyi bilinmektedir. Yani yarın herhangi bir savaş karşısında Türkiye'nin tank ve uçaklarının kaç saat sonra yakıtını tüketeceği hakkında daha iyi bilgi sahibidirler. Bu nedenle Rafineriye emir verip «yakıtı keseceksiniz» dedi mi Tank ve Uçak gücümüzü kullanamayacak duruma düşeriz

Bunun en belirgin örneğini Kıbrıs hareketında gördük. İkinci belirgin örneği de bir yıldan

beri İpraş rafinerisinin takınağı durumdan doğu muştur. Zaman zaman yalıtı vermemekle Askerî araçlarımız çalışamaz duruma getirilmek istenmiş Kas ortasında Fuel Oil'e zam gerekçesi ile yakıtı bırakılmıştır. O halde şu neticeyi matematik olarak söyleyebiliriz • Yabancı şirketlerin durumu böyle sürdüğü sürece Millî Güvenliğimizden söz edilemez. Son olarak bu acı gerçeği Petrol - İş Sendikasının Yabancı Şirketlere karşı sürdürdüğü Grevde gördük. O günkü hükümet baskı ile haklı bir grevi durdurmuştu. Gerekece olarak «MİLLÎ GÜVENLİĞİMİZİ BOZUCU NİTELİKTE» olduğu gösterilmiştir.

Vatandaşın kaygusunu hükümet resmi belge ile doğruluyordu. 5 Şubat 1971 tarihli Resmi Gazetede yer alan bu hüküm Başbakanın ağzından şunu ifade ediyordu: Türkiye'nin Güvenliği 3 yabancı petrol şirketinin elindedir. İşte size dünyada ilk defa emperyalizme karşı bağımsızlık kavgasını veren ülkenin durumu :

Acı... Fakat gerçek.

BİR KARŞILAŞTIRMA

	Petrol Ofisi	Yabancı Şirketler Türkpetrol-Mobil-Shell-BP
Satılan mal	2,5 milyon ton	4 milyon ton
Çalıştırdığı işçi	6000	2500 kişi
İstasyon adedi	1400	1600
Rafineri	Yok	Ataş

Yukarıda cetvelde yabancı şirketlerin senede 4 milyon ton petrol sattıkları görülmektedir

Akaryakıt satan şirketlerin sattıkları ton başına 55 lira personel gideri olarak ayırıp maliye L fiatma eklenecek böylelikle maliyet tesbit olunacak ve bu para da personele ödenecektir. Bu bir kanun hükmüdür. Yani şirketetin satışlarına göre çalıştırdıkları işçi sayısı çoğalacak veya azalacaktır. Bu durumda Petrol Ofisi sattığı 2,5 milyon ton Akaryakıt nedeniyle $55 \times 2.500000 = 137.500000$ lirayı işçiye ödiyecektir. Yani 137 milyon 500 bin liranın kanun gereğince işçiye ödemesi lâzımdır. Petrol ofisi halen Türkiye'de 8000 kişi çalıştırmaktadır. Halbuki yılda 55×4 milyon ton : 220 milyon arayı işçiye ödemesi gerekli yabancı şirketler bütün olarak 2500 kişi çalıştırmaktadır. Buradan da şu netice çıkıyor : Şirketler tüm işçiye yılda 30 ila 40 milyon ara ödüyorlar. Peki geri kalan 180 milyon lira nereye gidiyor. İşte burası çok acıklıdır.

Yabancı şirketler bu parayı dışarı kaçırmak için oyun ve tuvalet kâğıdını Türkiye ye teknik araçtır diye sokmakta karşılığında da 180 milyon lira döviz serbest bıraktırmaktadırlar. Geç-

misteki Eneji Bakanı da bunu doğrulayıp resme açıklamıştır. Görülüyor ki tüketim, sahasında da mevcut yasalarımızı çığnıyorlar. Buna kargılık alınacak tedbir yok.

PETROL OFİST :

Petrol Ofisi tüketim, sahasında tek devlet kuruluşumuzdur. 1942 yılında 2,5 milyon lira sermaye ile kurulmuş halen bu sermaye ile yönetilmektedir. Yani 4 yabancı şirketin karşısında rekabetini 2,5 milyon lira ile yapmaktadır. Üstelik herhangi bir rafineriye sahip değildir. Genellikle hükümetler tarafından iktidar aracı olarak kullanılmıştır.

Yabancı şirketler tarafımdan ortadan kaldırılma oyunu da 1968 yılı sonunda başlar. Yabancı şirketler petrollerini elde ettikleri gibi pazarlamaya da göz dikmiş, bunun için ofisin, varlığını ortadan kaldırmayı planlamışlardır, bu işi önce bayi seçiminde denemişler. Ofisin bayilerini elde etmişler, çoğuna bayilik vermişlerdir, örneğin Shell İzmir bayi Hasan İbali aynı zamanda Petrol Ofisi bayidir. Satış organizasyon raporlarında daha İbali gibi yüzlerce bayiye rastlanmaktadır. Gel gelelim ofisin bayilerle anlaşmalarındaki bir madde «bayinin yabancı şirketlerle herhangi bir ilgisi bulunamayacağı gibi yakınlarının da olamaz» der. Bu hükmün aksine hareket edenlerin bayiliği derhal iptal edilir, diye açıklama yapılmaktadır. Buna karşı halen yürürlükte olan durum yabancı şirketlerin Petrol Ofis bayilerine bayilik verdiğidir. Petrol Ofis bayisi niçin yabancı şirketi tercih eder? İşte bu sorunun cevabını üretim ilişkilerinde aramak gerekir. Yabancı şirketler üretim vergisi, gümrük vergisi (Türkiye'den ürettikleri petrolden) ödemedikleri için gizli olarak bayilere el altından prim şeklinde yardım yapmaktadırlar. Bayiler de her yerde 3 -4 kuruv İndiimli petrol ofisten gizlice mal satışı yapmaktadır. Bu nedenle müşteriler bulmakta güçlük çekmiyorlar. Hatta bu durum devlet kuruluşlarından da önemsenmiştir. Devlet kurumlarının yakıt ihtiyacını Devlet kuruluşu Petrol Ofisten temin etmeleri gerekirken ihale yoluyla yabancı şirketleri tercih etmektedirler. Araştırdığımızda şu gerçek ortaya çıkıyor, örneği ile birlikte verelim. İstanbul elektrik enerjisini sağlayan Anbarlı Santral Türkiye Elektrik Kurumuna bağlıdır. Petrolü doğrudan doğruya Petrol Ofisten temin etmesi gerekirken üaie yolunu seçmiştir. Ofis ihaleye girmek ister, tpraş rafinerisine sorar bana Fuel Oil verirmisin? cevap kendim girerim der. Batmanda keza aynı. Ataş adına da şirketler giriyor.

Türkiye Elektrik Kurumunda ihalede Ataş daha indirimli nad verdiği için haliyle onu tercih edecektir. Böylelikle de yılda bu kurumun ihalesinden dolayı dışarıya milyonlarca lira git-

miş, bunu düşünen kim? Bu şekilde devlet kurumlarının çoğunun zaman zaman yakıt ihtiyacını yabancı şirketlerden temin ettiği görülmektedir. Oysa Bakanlar Kurulu kararname ile bütün devlet kurumları ihtiyacını Petrol Ofisten temin eder diye bir hüküm getirildiğinde konu kendiliğinden hal olmuş olacaktır.

İşin ilgi çekici yönünde şu Siyah mal yani Fuel Oil Fiat politikası hükümetin kontrolü altında değildir. Rafineriler dil'edikleri zaman zam yaparlar, işte üç ay içimde % 75 zammı da bu şekilde sağladılar. Bunu yapmak için önce piyasaya mal sürmediler. Sıkıntı) başlayınca zam taleplerini öne sürdüler.

Dedik ki, 1968 yılında yabancı şirketler ofise resmen taaruza geçtiler. Haliyle direk olarak karşılıklarına çıkmıyacaklardı. önce Türkiye Petrollerini bu işte kullandılar. T.P.A.O. pazarlamayı resmen bırakmasına karşı 1970 yılında tekrar girmeye teşebbüs etti Bunun için rafinerileri vasıtasıyla ofisi sıkıştırdı. «Borcun var» gerekçesi ile «sana aramızdaki anlaşmaya rağmen mal vermiyorum» diye idretti. Hatta İpraş rafinerisi Mlster Harris imzası ile Peiros Ofisi Genel Müdürlüğüne «senin bayiin benim, ilgi kurduğum özel bir fabrikaya mal vermiş. Bu nedenle protesto eder mal teslimatını durdurduğumu bildiririm» diye noter kan alıyla yazı gönderdi.' Şimdi bu durumu Türkiye'nin hükümlerinde konusunda "ele aldığımızda: Türkiye'nin ekonomik alanda bağımlı olduğunu çok güzel ifade etmektedir. Üstelik te % 51 hissesi hazinenindir. Ofisin de sermayesi hazinenin. Ofis genellikle silahlı kuvvetleri, D.D.Y., Kara yollar, Hava yolları gibi devlet kuruluşlarının hizmetini yürütür. Bu kuruluşların hepsi ofise borçludur. Hükümet borçların mahsubuna gitmez duruma seyirci kalır. En kritik noktada rafineri teslimatı durdurur ithalatı resmen yasaklanır.

İşte ofis böyle bir duruma düşürülmüştür. Arkasından Shell'in pazarlamaya girmesi için tpraş 55 sene süreyle yılda 500 bin ton ham petrol işleme hakkını vermiştir. Böyle durumda dalma ofisi ortadan kaldırma çabalan yoğunluk kazanmış. Amma hiç ibirl çıkıpta tpraş ile Batman rafinerisinin ofise devrini söyleyip meseleyi kökten halletme yolunu seçmemiştir.

Hal böyleyken ofisin yönetici kadrosu da devamlı baskı altında tutulmuştur. Bu günkü Genel Müdür bir seneyi aşkın zaman içinde vekâleten görevli kılınmış Genel Müdürlüğü kasıtlı olarak savsaklanmıştır. Siyasal baskılarla Genel Müdürlük o duruma getirilmiştir.

AP'in İzmir Karşıyaka ilçesi yönetim kuruluunda görevli bir idare memurunun yeri değiştirildiğinde Bakanlık bu tasarrufu 2 defa dur-

durmuştur. Aslında bu tasarrufu durdurma bas-
kısı arkasında Mobil bayii saklıdır. Çünkü mo-
bilin en büyük bayii de Karşıyaka AP yönetim
kurulu üyesidir. Zaman zaman Petrol Ofis Ege
bölgesine sıçramak istidadındadır. Bu nedenle
orada Millî Petrol taraftarları büyük bir kıyı-
ma uğamıştır. Ofisin bu günkü yöneticileri kıyı-
mı durdurmak istemişler, Bakanlık'tan gelen bas-
kı karşısında vazgeçmişler.

Kısaca Petrol Orisln içinde bulunduğu koşu-
lar da bundan ibaret.

Yani ofis zaman zaman yabancı şirketler
tarafından yozlaştırılmak istenmiş, zaman za-
man da hükümetler parti lokali haline getirme-
yi düşünmüşler, karsa çıkılınca Genel Müdür
değiştirmişler, bu yolu gelmiş geçmiş tüm ikti-
darlar tercihte birleşmişlerdir. Amma hiç bir
iktidar temeld'e yatan sorunlar üzerinde durma-
mıştır.

Türkiye'deki siyasal kuruluşların hepsi tü-
züklerine madenlerin devletleştirilmesini koy-
muştur.

Hepsininde parlamentoda üyeleri vardır. Fa-
kat hiçbir parti Meclise bu konuyla ilgili ça-
lışma taslağı götürmemiştir. Seçim zamanında
istismar konusu yapmaktan da *gen* kalmamış,
birbirleriyle kapışmışlardır. Hatta Petrol aJanm-
da ekonomik bunalımdan doğan bazı sosyal kı-
pırdamalara sahip çıkmaya açık gözlülük halie
ne getirmişlerdir.

Sonuç olarak,

Bütün bu belgeler göstermiştir ki, halka da-
yanan güçlü bir halk iktidarı işbaşına geldiğin-
de hiçbir kuruluş tazminat ödemeksizin yabancı
şirketlerin tek taraflı anlaşmaları ihlâl ettiğine
dayanarak petrolü millileştirecekür.

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ASİSTAN ARIYOİR

K.T.Ü.'de yeni kurulmakta olan Makina ve Elektrik Fakültesine
asistan alınacaktır.

İlk tayinde mahrumiyet ödeneğı ve asistanlık tazminatı dahil olmak
üzere 2.400,— T.L. maaş verilmekte ve zaman beklemeden yabancı ülke-
lere gönderilmeleri sağlanmaktadır.

İmtihanlar asistanlık yönetmeliğine göre yapılacaktır. İsteyen arka-
daşlarımızın K.T.Ü. Rektörlüğüne başvurmaları rica olunur.

KUVVETLİ AKIM DALI

<u>Kürsü adı :</u>	<u>Sayı</u>
1) Genel Elektroteknik	2
2) Teorik Elektroteknik (Alan Teorisi, Modern Fizik)	2
3) Elektrik Ölçmeleri	2
4) Elektrik Makinaları	3
5) Elektrikle Tahrik	2
6) Elektrik Tesisleri ve Enerji Nakli	2
7) Aydınlatma	1

ZAYIF AKIM DALI

<u>Kürsü adı :</u>	<u>Sayı</u>
1) Telekomünikasyon Tekniğı ve Trans- misyon hatları	3
2) Yüksek Frekans	2
3) Devreler Teorisi	2
4) Elektronik ve Endüstriyel Elektronik	2